

Saamen kirjahistoria Suomessa: 1820–1920

Tutkimuksen korpus on Suomen saamenkielinen painotuotanto vuosina 1825–1920. Tarkastellun aikakauden alussa painetaan Suomen suuriruhtinaskunnan ensimmäiset saamenkieliset kirjat ja sen lopussa julkaistaan ensimmäisen kerran Suomen saamelaisen kirjoittamia saamenkielisiä tekstejä. Tutkimuksen rajaaminen Suomen Lappiin ei ole itsestään selvää: mainitun alueen kehitys on tiiviissä yhteydessä koko pohjoiskalotin alueen historiaan. Rajaaminen on kuitenkin tarpeellista, sillä Suomen historia ja kulttuuri antavat omat puitteensa aiheen käsittelylle.

Tavoitteena on tutkia, ketkä vaikuttivat ja millä ehdoilla saamen kirjahistoriaan. Saamelaisen kirjakulttuurin kehitys on ollut vähittäistä ja näyttänyt välillä jopa taantuvan. Yhtenä keskeisenä tarkoituksena onkin selvittää, miksi näin tapahtui.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan kirjoja ja muita painotuotteita oman aikansa aatehistoriallisessa viitekehityksessä, ts. 1) saamenkielisen kirjan kehitystä ensimmäisistä saamenkielisistä painotuotteista saamelaisten itsensä kirjoittamiin teksteihin ja 2) siirtymistä käännöskirjallisuudesta omaperäiseen kirjallisuuteen.

Tämä tutkimus edellyttää useiden tieteenalojen hallintaa. Tärkeimmät ovat tarkastellun ajanjakson yleinen ja erityisesti saamelaisten historia, kirkko- ja koulutushistoria sekä aatehistoria. Useiden tutkijoiden mielestä Suomen saamenkielinen kirjallisuus alkoi vasta 1970-luvulla. On kuitenkin oletettavissa, että laajan ja ajassa kauemmas ulottuvan tutkimuksen pohjalta voi valottaa nimenomaan Suomen saamenkielisen kirjallisuuden syntyhistoriaa sekä saamenkielisen kirjallisuuden taustaa.

Avainsanat: saamelainen kulttuuri, kirjahistoria

The saami book history in Finland: 1820–1920

The research data comprises matter printed in the Saami language in the Grand Duchy of Finland from 1825 – 1920. While the beginning of the period of investigation witnessed the publication of the first Saami-language books, the early 1900s saw the first Saami-language texts written by Saami-speakers in Finland. The decision to limit the scope of the research to Finnish Lapland is not self-evident: the development of the area in question is tightly bound to the history of the entire area of the North Calotte. Nonetheless, it was necessary to narrow the research topic in this way because Finnish history and culture form a relevant framework for consideration of the topic.

The aim of the study is to examine who influenced the book history of the Saami and under what conditions. The book culture of the Saami has undergone a slow development; in fact, it has occasionally even appeared to fall into decline. A key task of the present study is to determine why this took place.

This study examines books and other printed matter within the context of their intellectual history—namely, 1) the development of Saami-language books from the first printed material in the Saami language to texts written by the Saami themselves and 2) the progression from works translated into Saami to original works of literature written in Saami.

This research has required a command of various disciplines. The most important of these encompass historical knowledge, both of the wider context and of the Saami in particular. Knowledge of church history and the history of ideas and education is also necessary. Many researchers date the beginning of Saami-language literature in Finland to the 1970s. We can nonetheless assume that a broader study with more historical depth can shed light on the history of the origins of Saami-language literature in Finland and provide more information on the background to Saami-language literature.

Key words: Saami culture, book history